

זיכרונות דיגיטליים: גורלם של תוכן ומידע אישיים אחרי המוות

פרופ' מיכאל בירנהק* וד"ר טל מורס**

*סגן דקאן למחקר ופרופסור מן המניין, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל-אביב.
**חוקר תקשורת, החוג לתקשורת צילומית והחוג לפוליטיקה ותקשורת, מכללת הדסה, ירושלים.

נספחים

נספח א:

הפרופיל הדמוגרפי המלא של המשתתפים

אחוז מהמדגם		משתנה דמוגרפי	
47%	גבר	מין	
53%	אשה		
(478)	N=		
21%	18-24	גיל	
15%	25-29		
16%	30-34		
9%	35-40		
15%	41-50		
14%	51-60		
10%	61+		
(478)	N=		
62%	חילונית		דתיות
14%	מסורתית		
15%	דתי/ה		
9%	חרדית		
(404)	N=		
81%	מוסלמי	דת - ערבים	

משתנה דמוגרפי	אחוז מהמדגם	
	19%	דרוזי
	(74)	N=
השכלה	16%	יסודית או פחות+תיכונית, ללא תעודת בגרות
	21%	תיכונית עם תעודת בגרות
	63%	על תיכונית ללא תואר אקדמי+תואר אקדמי
	(478)	N=
הכנסה	27%	הרבה מתחת לממוצע
	19%	קצת מתחת לממוצע
	20%	דומה לממוצע
	16%	קצת מעל לממוצע
	6%	הרבה מעל לממוצע
	12%	מסרבות
	(478)	N=
	מצב משפחתי	31%
60%		נשוי/ה
9%		גרושה, פרוד/ה, אלמן/ה
(477)		N=
גיל הילדים בבית	26%	ילדים בגילאי 0-3
	12%	ילדים בגילאי 4-6
	11%	ילדים בגילאי 7-9
	9%	ילדים בגילאי 10-12

אחוז מהמדגם		משתנה דמוגרפי
10%	נוער בגילאי 13-15	
8%	נוער בגילאי 16-17	
23%	נוער בגילאי 18 ומעלה	
39%	אין ילדים בבית	
(478)	N=	
39%	אין ילדים	ילדים בבית
61%	יש ילדים	
(478)	N=	
10%	02 - ירושלים והסביבה	אזור מגורים
28%	03 - מרכז	
35%	04 - צפון	
18%	08 - דרום ושפלה	
9%	09 - השרון	
(478)	N=	

נספח ב:

פירוט מלא של חישוב פוטנציאל הזיכרונות הדיגיטליים

פחות מפעם בשבוע	פעם בשבוע	פעמיים - שלוש בשבוע	לפחות פעם ביום	2. פייסבוק או רשת חברתית אחרת (כמו טוויטר, אינסטגרם וכד')
				אף אחד מהם
נמוך	נמוך	נמוך	נמוך	קראתי דברים שאחרים כתבו
נמוך	בינוני	בינוני	בינוני	עשיתי Like (אהבתי) או Share (שיתוף)
בינוני	גבוה	גבוה	גבוה	כתבתי פוסטים או הגבתי לפוסטים שאחרים כתבו
בינוני	גבוה	גבוה	גבוה	העליתי תמונות

משתמש רדום - 0

פוטנציאל מורשת דיגיטלית נמוך

פוטנציאל מורשת דיגיטלית בינוני

פוטנציאל מורשת דיגיטלית גבוה

טבלה 1: תדירות השימוש בפלטפורמות דיגיטליות

לא משתמשת בשירות זה	פחות מפעם בשבוע	פעם בשבוע	פעמיים - שלוש בשבוע	לפחות פעם ביום	
0	10	20	30	40	1. דואר אלקטרוני
0	10	20	30	40	3. דרופבוקס (DropBox), גוגל דרייב (Google Drive) או שירותים אחרים לאיחסון בענן
0	10	20	30	40	4. אתרי היכרויות

רשתות חברתיות			פוטנציאל מורשת דיגיטלית משוקלל	
גבוה	בינוני	נמוך		
40-70	0-30	0-30	נמוך	שאר השירותים
40-70	0-30	0-30	בינוני	
80-120	40-70	40-70	גבוה	

80-120 - פוטנציאל גבוה

40-70 - פוטנציאל בינוני

0-30 - פוטנציאל נמוך

נספח ג:

פירוט מלא של הממצאים, לרבות פילוחים דמוגרפיים

ביבליוגרפיה

חקיקה ישראלית

חוק יסוד: חופש העיסוק

חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו

חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965

פקודת הבנקאות, 1941

חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984

חוק האזנת סתר, התשל"ט-1979

חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981

חוק זכות יוצרים, התשס"ח-2007

חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996

חוק הירושה, התשכ"ה-1965

חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962

חוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

חוק המיטלטלין, התשל"א-1971

חוק עוולות מסחריות, התשנ"ט-1999

חוק הפטנטים, התשכ"ז-1967

פקודת פשיטת רגל [נוסח חדש], התש"ם-1980

חוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב-1982

חקיקה זרה

ארצות הברית

Connecticut Public Act No. 05-136: An Act Concerning Access to Decedents' Electronic Mail Accounts, Connecticut Statutes §§45a-334a;

Delaware: 79 Del. Laws, c. 416, §1 (2014)

Digital Copyright Millennium Act, codified as 17 U.S.C., chapter 12

Michigan: MCL 700.1002

New York Est. Pow. & Trusts L. §13-A (2016)

Oklahoma 58 OK Stat §58-269 (2014).

Bill: Pennsylvania An Act amending Title 20 (Decedents, Estates and Fiduciaries) of the Pennsylvania Consolidated Statutes

Rhode Island Code §33-27-3 (2005)

Uniform Law Commission Fiduciary Access to Digital Assets Act (2015)

צרפת

Loi n° 78-17 du 6 janvier 1978 relative à l'informatique, aux fichiers et aux libertés

האיחוד האירופי

GDPR: Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council, of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC, OJ L 119/1

פסיקה ישראלית

ע"א 90/08 איסקוב נ' מדינת ישראל – הממונה על חוק עבודת נשים (2011)

ע"א 8483/02 אלוניאל בע"מ נ' אריאל מקדונלד, פ"ד נח(4) 314 (2014)

סע"ש (אזורי ת"א) 18279-06-16 **אקספו ניהול בע"מ נ' כהן** (2017)

ע"א 2531/99 **ג'ורי נ' דנגור** (2002)

רע"א 5103/95 **דשת נ' אליהו**, פ"ד נג(3) 97 (1999)

בג"ץ 3809/08 האגודה לזכויות האזרח נ' משטרת ישראל (2012)

ע"א 4600/08 האולפנים המאוחדים בע"מ נ' ברקי פטה המפריס בע"מ (2012)

ע"א 5977/07 האוניברסיטה העברית בירושלים נ' בית שוקן להוצאת ספרים בע"מ, פ"ד סד(3) 740 (2011)

עס"ק (ארצי) 7541-04-14 הסתדרות העובדים הכללית החדשה מרחב המשולש הדרומי נ' עיריית קלנסווה (2017)

בג"ץ 52/06 חברת אלאקסא לפיתוח נכסי ההקדש המוסלמי בא"י בע"מ נ' Simon Wiesenthal Center (2008) Museum Corp.

חס"מ (שלום ת"א) 105/05 **חזה נ' משרד הבריאות** תק-של 2006 (3) 20938 (2006)

ת"א (מחוזי ת"א) 50870-05015 **לן נ' פייסבוק** (2017)

בג"ץ 1715/97 לשכת מנהלי ההשקעות בישראל נ' שר האוצר, פ"ד נא(4) 367 (1997)

פ (מחוזי ת"א) 040206/05 **מדינת ישראל נ' פילוסוף** (2007)

פש"ר 16-10-39586 מנהלי עזבון יורם יוסיפוף ז"ל נ' גוגל ישראל בע"מ (20.11.16)

עע"מ 3782/12 מפקד מחוז תל-אביב-יפו במשטרת ישראל נ' איגוד האינטרנט הישראלי (2013)

ע"א 7996/11 סייפקום בע"מ נ' רביב (2013)

בג"ץ 6126/94 **סנש נ' רשות השידור**, פ"ד נג(3) 817 (1999)

רע"א 1917/92 **סקולר נ' גרבי**, פ"ד מז(5) 764 (1993)

ת"ע (משפחה י-ם) 43032/00 **עזבון המנוח א. פ. ז"ל נ' מ. פ** (2008)

רע"א 6590/10 עזבון המנוח פואד אשתיה ז"ל נ' מדינת ישראל - משרד הביטחון (2012)

ה"פ (שלום ת"א) 29490-05-12 **עזבון פלונית נ' פלדמן-קופלר** (2012)

ת"א 1219/09 (מחוזי ת"א) פוגטש נ' כנרת זב"מ-דביר מוציאים לאור בע"מ (2013)

בש"א (משפחה אשד') 128/03 **פלוני נ' אלמונית** (2003)

ע"א 8954/11 **פלוני נ' פלונית** (2014)

בע"מ 7141/15 **פלונית נ' פלוני** (2016)

בע"מ 9085/16 **פלונית נ' פלוני** (2017)

רמ"ש (מחוזי חיפה) 46022-02-17 **פלונית (קטין) נ' אלמונית (מנוחה)** (2017)

ב"ש 298/86 ציטרין נ' בית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין במחוז תל-אביב, פ"ד מא(2) 337 (1987)

ת"א (מחוזי חיפה) 50172-01-13 **קניספל נ' עיריית חיפה** (2016)

ה"פ (מחוזי ת"א) 50725-02-12 שוורצמן נ' פסגות קופות גמל ופנסיה בע"מ (2012)

בע"מ 1943/17 **שחר נ' מדינת ישראל** (2017)

ע"א 91/89 שטרוה נ' האפוטרופוס הכללי, משרד המשפטים, פ"ד מז(1) 625 (1993)

פסיקה זרה

ארצות הברית

Ajemian v. Yahoo! Inc. (Supreme Judicial Court, MA. Oct. 16, 2017)

In re Ellsworth, No. 2005-296, 651-DE (Mich. Prob. Ct. 2005)

In re Facebook, Inc., 923 F.Supp.2d 1204 (N.D. Cal. 2013)

Hebrew Univ. of Jerusalem v. Gen. Motors LLC, 2012 WL 907497 (C.D. Cal. 2012)

Search King Inc. v. Google Technology, Inc. (W.D. Okla. 2003)

Swidler & Berlin v. United States, 524 U.S. 399 (1998)

Time Inc. v. Bernard Geis Associates, 293 F.Supp. 130 (S.D.N.Y. 1968)

בתי משפט באירופה

ECHR: Application no. 61496/08 Bărbulescu v. Romania (European Court of Human Rights, 2017)

ECJ: Google Spain v. Gonzalez (ECJ, 2014)

Germany: 172/15 (Landgericht Berlin 2017)

ספרות בעברית

ספרים

מיכאל בירנהק **מרחב פרטי: הזכות לפרטיות בין משפט לטכנולוגיה** (2010)

אהרן ברק **מידתיות במשפט** (2010)

אהרן ברק **פרשנות במשפט - פרשנות הצוואה** (2001)

זכרון במחלוקת: מיתוס, לאומיות ודמוקרטיה: עיונים בעקבות רצח רבין (לב גרינברג, עורך, 2000)

טוני גרינמן **זכויות יוצרים** (מהדורה שניה, 2008)

חיים ויסמונסקי **חקירה פלילית במרחב הסייבר** (2015)

ברק מדינה **דיני זכויות האדם בישראל** (2016)

אורית קמיר **שאלה של כבוד: ישראליות וכבוד האדם** (2005)

שאול שוחט, נחום פיינברג, יחזקאל פלומין **דיני ירושה ועזבון** (מהדורה 7, 2014)

מאמרים

מיכאל בירנהק "הנדסה חוקתית: המתודולוגיה של בית המשפט העליון בהכרעות ערכיות" **מחקרי משפט** יט 591 (2003)

מיכאל בירנהק "זכויות המתים וחופש החיים" **עיוני משפט** לא 57 (2008)

מיכאל בירנהק "מעקב בעבודה: טיילור, בנתהאם והזכות לפרטיות" **עבודה חברה ומשפט** יב 9 (2010)

יובל דרוך "הבניה חברתית של טכנולוגיה: על הדרך שבה ערכים, חוק ואכיפה מוטמעים בטכנולוגיה" **רשת משפטית: משפט וטכנולוגיות מידע** 79 (ניבה אלקין-קורן ומיכאל בירנהק עורכים, 2011)

מאורי הירש "עזבונות דיגיטליים" **משפט ועסקים** (2016)

דפנה הקר "מאפייניהם של סכסוכי ירושות בישראל – ממצאי מחקר אמפירי" **הון משפחתי** א 3א 79 (2015)

יעל השילוני-דולב, דפנה הקר וחגי בועז "רצון המת – שלושה מקרי מבחן ישראליים" **סוציולוגיה ישראלית** 31 (2014)

יעל השילוני-דולב וצבי טריגר "בין רצון המת לבין רצונם של הנותרים בחיים: שימוש בזרע לשם הולדה לאחר המוות, פטריארכיה, פרו-נטליזם ומיתוס המשכיות הזרע" **עיוני משפט** לט 661 (2017)

עומר טנא "הסתכל בקנקן וראה מה יש בתוכו: נתוני תקשורת ומידע אישי במאה העשרים ואחת", **רשת משפטית: משפט וטכנולוגיות מידע** 287 (ניבה אלקין-קורן ומיכאל בירנהק, עורכים, 2011)

אודי לבל "גבולות הוויקטימיזציה ועיצוב ההיררכיה של השכול: חללי הטרור אל מול דעיכתו ותקומתו של שיח השכול הרפובליקני" **תרבות דמוקרטית** 14 153 (2012)

מנחם מאוטנר "כללים וסטנדרטים בחקיקה האזרחית החדשה - לשאלת תורת המשפט של החקיקה" **משפטים** יז 321 (1988)

טל מורס "להתבונן במותם של אחרים: הצגת צילומי גופות בתקשורת הישראלית כמנגנון הכלה והדרה" **פרוטוקולים: היסטוריה ותיאוריה** 18 (2010)

טל מורס "טוב למות? המאבק (החילוני) על תפיסת המוות הטוב בחברה הישראלית" **תמונת המוות בישראל** (יסכה כהן-מנספילד, חיים חזן, שי לביא, שי בריל עורכים, צפוי להתפרסם, 2018)

פייר נורה "בין זכרון להיסטוריה: על הבעיה של המקום" **זמנים** 4 (1993)

שלי קרייצר-לוי ואיילת בלכר-פריגת "הנה 'היה אדם ואיננו': על פרשנות צוואה, נשמה חסרה וכבוד המת" **עיוני משפט** לח 571 (2016)

ספרות באנגלית

ספרים

Philippe Ariès, *Western Attitudes toward Death: From the Middle Ages to the Present* (1975)

Colin J. Bennett & Charles D. Raab, *The Governance of Privacy: Policy Instruments in Global Perspective* (2003)

Mark Deuze, *Media Life* (2012)

Norbert Elias, *The Loneliness of the Dying* (1985)

Lawrence M. Friedman, *Dead Hands: A Social History of Wills, Trusts, and Inheritance Law* (2009)

Geoffrey Gorer, *Death, Grief, and Mourning in Contemporary Britain* (1965)

Folker Hanusch, *Representing Death in the News: Journalism, Media and Mortality* (2010)

Don Herzog, *Defaming the Dead* (2017)

Richard Huntington & Peter Metcalf, *Celebrations of Death: The Anthropology of Mortuary Ritual* (2nd ed., 1991)

Carolyn Kitch & Janice Hume, *Journalism in a Culture of Grief* (2008)

Continuing Bonds: New Understandings of Grief (Dennis Klass, Phyllis R. Silverman, Steven Nickman, eds. 2014)

Elisabeth Kubler-Ross & M. D. Ira Byock, *On Death & Dying: What the Dying Have to Teach Doctors, Nurses, Clergy & Their Own Families* (2014)

Maurice Lamm, *The Jewish Way in Death and Mourning* (1969)

Udi Lebel & Gideon Doron, *Politics of Bereavement* (2003)

Lawrence Lessig, *Code and Other Laws of Cyberspace* (1999)

Lawrence Lessig, *Code version 2.0* (2006)

Digital Legacy and Interaction: Post-Mortem Issues (Cristiano Maciel & Vinícius Carvalho Pereira, eds. 2013)

Tal Morse, *The Mourning News: Reporting Violent Death in a Global Age* (2018)

Joseph Sax, *Playing Darts with a Rembrandt: Public and Private Rights in Cultural Treasures* (2001)

Clive Seale, *Constructing Death: The Sociology of Dying and Bereavement* (1998)

Jean Seaton, *Carnage and the Media: The Making and Breaking of News about Violence* (2005)

Tony Walter, *The Revival of Death* (1994)

מאמרים

Oshrat Ayalon & Eran Toch, *Retrospective Privacy: Managing Longitudinal Privacy in Online Social Networks*, Symposium on Usable Privacy and Security (SOUPS) (2013)

Louis Bailey, Jo Bell, David Kennedy, *Continuing Social Presence of the Dead: Exploring Suicide Bereavement through Online Memorialisation*, 21 New Rev. of Hypermedia & Multimedia 72 (2015)

Omri Ben-Shahar & John A.E. Pottow, *On the Stickiness of Default Rules*, 33 Fla. St. U.L. Rev. 651 (2006)

Michael Birnhack, *Reverse Engineering Informational Privacy Law*, 15 Yale J.L. & Tech. 24 (2012)

Orit Brawer Ben-David, *Ranking Deaths in Israeli Society: Premature Deaths and Organ Donation*, 11(1) Mortality 79 (2006)

Jed R. Brubaker & Vanessa Callison-Burch, *Legacy Contact: Designing and Implementing Post-Mortem Stewardship at Facebook*, Proceedings of the 2016 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems, 2908 (ACM, 2016)

Jed R. Brubaker, Kynn Dombrowski, Anita M. Gilbert, Nafiri Kusumakaulika, Gillian R. Hays, *Stewarding a Legacy: Responsibilities and Relationships in the Management of Post-Mortem Data*, CHI 2014

Jed R. Brubaker, Gillian R. Hayes, Paul Dourish, *Beyond the Grave: Facebook as a Site for the Expansion of Death and Mourning*, 29(3) Information Society 152 (2013)

Jed R. Brubaker et al., *Stewarding a Legacy: Responsibilities and Relationships in the Management of Post-Mortem Data*, Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems 4157 (ACM, 2014)

Leen Van Brussel, Paul Van Landeghem, Joachim Cohen, *Media Coverage of Medical Decision Making at the End of Life: A Belgian Case Study*, 38(2) Death Studies 125 (2014)

David Buckingham, *Defining Digital Literacy: What do Young People Need to Know about Digital Media?*, 1 Digital Kompetanse 263 (2006)

Nico Carpentier & Leen Van Brussel, *On the Contingency of Death: A Discourse-Theoretical Perspective on the Construction of Death*, 9(2) Critical Discourse Studies 99 (2012)

Natasha Chu, Comment, *Protecting Privacy after Death*, 13 Nw. J. Tech. & IP 255 (2015)

- Scott H. Church, *Digital Gravescapes: Digital Memorializing on Facebook*, 29(3) *Information Society* 184 (2013)
- John Conor, *Digital Life after Death: The Issue of Planning for a Person's Digital Assets after Death*, Texas Tech Law School Research Paper No. 2011-02 (2010)
- Rebecca G. Cummings, *The Case Against Access to Decedents' E-mail: Password Protection as an Exercise of the Right to Destroy*, 15 *Minn. J.L. Sci. & Tech.* 897 (2014)
- Jocelyn M. Degroot, *Maintaining Relational Continuity with the Deceased on Facebook*, 65(3) *OMEGA – J. of Death & Dying* 195 (2012)
- Julie Alev Dilmaç, *The New Forms of Mourning: Loss and Exhibition of the Death on the Internet*, *OMEGA – J. of Death & Dying* (2016)
- Kenneth J. Doka, *Changes in Postmortem Identity and Grief*, *OMEGA – J. Death & Dying* (2017)
- Katrin Döveling, *Emotion Regulation in Bereavement: Searching for and Finding Emotional Support in Social Network Sites*, 21 (1-2) *New Rev. of Hypermedia & Multimedia* 106 (2015)
- Katrin Döveling, *Online Emotion Regulation in Digitally Mediated Bereavement: Why Age and Kind of Loss Matter in Grieving Online*, 61(1) *J. Broadcasting & Electronic Media* 41 (2017)
- Katrin Döveling, Anu A. Harju, Denise Sommer, *From Mediatized Emotion to Digital Affect Cultures: New Technologies and Global Flows of Emotion*, 4(1) *Social Media+ Society* (2018): 2056305117743141
- Lillian Edwards & Edina Harbinja, *Protecting Post-Mortem Privacy: Reconsidering the Privacy Interests of the Deceased in a Digital World*, 32 *Cardozo Arts & Ent.* 83 (2013)
- Mardi Frost, *The Grief Grapevine: Facebook Memorial Pages and Adolescent Bereavement*, 24(2) *Australian J. Guidance & Counselling* 256 (2014)
- Margaret Gibson, *Death and Mourning in Technologically Mediated Culture*, 16(5) *Health Sociology Rev.* 415 (2007)
- Andrew Gilden, *IP, R.I.P.*, 95 *Wash. L. Rev.* 639 (2017)
- Selina Ellis Gray & Paul Coulton, *Living with the Dead: Emergent Post-mortem Digital Curation and Creation Practices*, in *Digital Legacy and Interaction: Post-Mortem Issues* 31 (Cristiano Maciel & Vinícius Carvalho Pereira 2013)
- Daphna Hacker, *Soulless Wills*, 35 *Law & Soc. Inq.* 957 (2010)

Daphna Hacker, *The Rights of the Dead through the Prism of Israeli Succession Disputes*, 11 International J.L. in Context 40 (2015)

Edina Harbinja, *Does the EU Data Protection Regime Protect Post-Mortem Privacy and What Could be the Potential Alternatives?*, 10 Scripted 19 (2013)

Edina Harbinja, *Virtual Worlds: A Legal Post-Mortem Account*, 11 Scripted 273 (2014)

Edina Harbinja, *Post-Mortem Privacy 2.0: Theory, Law, and Technology*, 31 Int'l Rev. L. Comp. & Tech. 26 (2017)

Edina Harbinja, *Digital inheritance in the United Kingdom*, 6 J. EU. Consumer & Market L. 253 (2017)

Anu Harju, *Socially Shared Mourning: Construction and Consumption of Collective Memory*, 21(1-2) New Rev. hypermedia & multimedia 123 (2015)

Nancy Hogan, *Janice M. Morse, Maritza Cerdas Tasón, Toward an Experiential Theory of Bereavement*, 33(1) OMEGA – J. of Death & Dying 43 (1996)

Edward J. Janger, *Muddy Property: Generating and Protecting Information Privacy Norms in Bankruptcy*, 44 William & Mary L. Rev. 1801 (2003)

Elaine Kasket, *Continuing Bonds in the Age of Social Networking: Facebook as a Modern-Day Medium*, 31(2) Bereavement Care 62 (2012)

Lisbeth Klastrup, *'I Didn't Know Her, But...': Parasocial Mourning of Mediated Deaths on Facebook RIP Pages*, 21 New Rev. of Hypermedia & Multimedia 146 (2015)

James D. Lamm, *Christina L. Kuntz, Damien A. Riehl, Peter John Rademacher, The Digital Death Conundrum: How Federal and State Laws Prevent Fiduciaries from Managing Digital Property*, 68 U. Miami L. Rev. 385 (2014)

Shai Joshua Lavi, *Euthanasia and the Changing Laws of the Deathbed: A Study in Historical Jurisprudence*, 4(2) Theoretical Inq. L. 729 (2003)

Tama Leaver & Tim Highfield, *Visualising the Ends of Identity: Pre-Birth and Post-Death on Instagram*, 21(1) Information, Communication & Society 30 (2018)

Udi Lebel, *The Creation of the Israeli 'Political Bereavement Model'—Security Crises and Their Influence on the Public Behaviour of Loss: A Psycho-Political Approach to the Study of History*, 12(3) Israel Affairs 439 (2006)

Udi Lebel, *'Second Class Loss': Political Culture as a Recovery Barrier—The Families of Terrorist Casualties' Struggle for National Honors, Recognition, and Belonging*, 38(1) *Death Studies* 9 (2014)

Jessa Lingel, *The Digital Remains: Social Media and Practices of Online Grief*, 29(3) *Information Society* 190 (2013)

Cristiano Maciel & Vinícius Carvalho Pereira, *The Internet Generation and the Posthumous Interaction*, in *Digital Legacy and Interaction: Post-Mortem Issues* 65 (Cristiano Maciel & Vinícius Carvalho Pereira, eds. 2013)

Damien McCallig, *Facebook after Death: An Evolving Policy in a Social Network*, 22 *Int'l J.L. & Info. Tech.* 107 (2014)

Jensen Moore et al., *Social Media Mourning: Using Grounded Theory to Explore How People Grieve on Social Networking Sites*, *OMEGA – J. of Death & Dying* (2017)

Tal Morse, *Covering the Dead: Death Images in Israeli Newspapers—Ethics and Praxis*, 15(1) *Journalism Studies* 98 (2014)

Robert A. Neimeyer, Joachim Wittokowski, Richard P. Moser, *Psychological Research on Death Attitudes: An Overview and Evaluation*, 28(4) *Death Studies* 309 (2004)

Paul Ohm, *The Argument against Technology-Neutral Surveillance Laws*, 88 *Tex. L. Rev.* 1685 (2010)

Mervi Pantti & Johanna Sumiala, *Till Death Do Us Join: Media, Mourning Rituals and the Sacred Centre of the Society*, 31(1) *Media, Culture & Society* 119 (2009)

Ernest Partridge, *Posthumous Interest and Posthumous Respect*, 91 *Ethics* 243 (1981)

Natalie Pennington, *You Don't De-Friend the Dead: An Analysis of Grief Communication by College Students Through Facebook Profiles*, 37(7) *Death Studies* 617 (2013)

Natalie Pennington, *Grieving for a (Facebook) Friend: Understanding the Impact of Social Network Sites and the Remediation of the Grieving Process*, in *Mediating and Remediating Death* 223 (Dorthe Refslund Christensen & Kjetil Sandvik, eds. 2016)

Natalie Pennington, *Tie Strength and Time: Mourning on Social Networking Sites*, 61(1) *J. of Broadcasting & Electronic Media* 11 (2017)

Dorthe Refslund Christensen et al., *Bereaved Parents' Online Grief Communities: De-Tabooing Practices or Relation-Building Grief-Ghettos?*, 61(1) J. of Broadcasting & Electronic Media 58 (2017)

Joel R. Reidenberg, *Lex Informatica: The Formulation of Information Policy Rules through Technology*, 76 Tex. L. Rev. 553 (1998)

Angela Riechers, *The Persistence of Memory Online: Digital Memorials, Fantasy, and Grief as Entertainment*, in *Digital Legacy and Interaction: Post-Mortem Issues* 49 (Cristiano Maciel & Vinícius Carvalho Pereira 2013)

Martin Robert & Laura Tradii. *Do We Deny Death? I. A Genealogy of Death Denial*, Mortality (2017)

Kelly R. Rossetto, Pamela J. Lannutti, Elena C. Strauman, *Death on Facebook: Examining the Roles of Social Media Communication for the Bereaved*, 32(7) J. of Social & Personal Relationships 974 (2015)

Ira S. Rubinstein, *Regulating Privacy by Design*, 26 Berkeley Tech. L.J. 1409 (2011)

Jakob Borrits Sabra, *'I Hate When They Do That!' Netiquette in Mourning and Memorialization among Danish Facebook Users*, 61(1) J. of Broadcasting & Electronic Media 24 (2017)

Liav Sade-Beck, *Mourning and Memorial Culture on the Internet: The Israeli Case*, 7 Am. Comm. J. (2004)

Ylva Hård Af Segerstad & Dick Kasperowski, *A Community for Grieving: Affordances of Social Media for Support of Bereaved Parents*, 21(1-2) New Rev. of Hypermedia & Multimedia 25 (2015)

Vered Shavit & Roey Tzezana, *Online Legacies: Online Service Providers and the Public – A Clear Gap*, 3 Finnish Death Studies Assoc. 94 (2014)

Patrick Stokes, *Deletion as a Second Death: The Moral Status of Digital Remains*, 17 Ethics Info. Tech. 237 (2015)

Margaret Stroebe & Henk Schut, *The Dual Process Model of Coping with Bereavement: A Decade On*, 61(4) OMEGA – J. of Death & Dying 273 (2010)

Johanna Sumiala, *Mediatized Ritual – Expanding the Field in the Study of Media and Ritual*, 8(7) Sociology Compass 939 (2014)

Anna J.M. Wagner, *Do Not Click "Like" When Somebody has Died: The Role of Norms for Mourning Practices in Social Media*, 4(1) *Social Media+ Society* (2018): 2056305117744392

Tony Walter, *A New Model of Grief: Bereavement and Biography*, 1(1) *Mortality* 7 (1996)

Tony Walter, *From Cathedral to Supermarket: Mourning, Silence and Solidarity*, 49(4) *Sociological Rev.* 494 (2001)

Tony Walter, *Modern Death: Taboo or Not Taboo?*, 25(2) *Sociology* 293 (1991); Raymond L. M. Lee, *Modernity, Mortality and Re-Enchantment: The Death Taboo Revisited*, 42(4) *Sociology* 745 (2008)

Tony Walter et al., *Does the Internet Change How We Die and Mourn? Overview and Analysis*, 64(4) *OMEGA – J. of Death & Dying* 275 (2012)

Tony Walter, *Why Different Countries Manage Death Differently: A Comparative Analysis of Modern Urban Societies*, 63 *British J. of Sociology* 123 (2012)

Tony Walter, *Communication Media and the Dead: From the Stone Age to Facebook*, 20(3) *Mortality* 215 (2015)

Tony Walter, *New Mourners, Old Mourners: Online Memorial Culture as a Chapter in the History of Mourning*, 21 *New Rev. of Hypermedia & Multimedia* 10 (2015)

Geoffrey Walters, *Is There Such a Thing as a Good Death?*, 18(5) *Palliative Medicine* 404 (2004)

Erin Willis & Patrick Ferrucci, *Mourning and Grief on Facebook: An Examination of Motivations for Interacting with the Deceased*, *OMEGA – J. of Death & Dying* (2017)

שונות

דוחות ומקורות רשמיים

אורלי אלמגור-לוטן, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, **מודלים של הסכמה לתרומות איברים** (2011)

האפוסטרופוס הכללי והכונס הרשמי "פעילות יחידות הרשם לענייני ירושה בשנת 2015" (2015)

הוועדה לפניית הציבור של הכנסת, ח"כ עדי קול, מיום 1.12.14

ועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת, דיון 4.7.17

היועץ המשפטי לממשלה, "נטילת זרע לאחר המוות ושימוש בו" הנחיות היועץ המשפטי לממשלה 1.2202 (2003)

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (למ"ס) דוח לשנת 2015

הנהלת בתי הדין הרבניים, סיכומים שנתיים

EU Article 29, Data Protection Working Party, Working document on the surveillance and monitoring of electronic communications in the workplace - Opinion 8/2001, adopted on 29 May 2002, 5401/01/EN/Final

UK Law Commission, Making A Will (Consultation Paper) 231, 2017

חיבורים אקדמיים

ליאב שדה-בק **תרבות האבל והנצחה באינטרנט: המקרה הישראלי** (חיבור לתואר דוקטור, אוניברסיטת בן גוריון, 2009)

עתונות

Brandon Ambrosino, *Facebook is a Growing and Unstoppable Graveyard*, BBC (March 14, 2016)

Carter Jeringan & Behram F.T. Mistree, *Gaydar: Facebook Friendships Expose Sexual Orientation*, 14(10) First Monday (October 2009)

Nick DiUlio, *More than Half of American Adults Don't Have a Will*, 2017 Survey Shows, Caring.com (Nov. 15, 2015)

Jeff Reeves, *Plan Ahead: 64% of Americans Don't Have a Will*, USA TODAY (July 11, 2015)

Gallup Inc., *Majority in U.S. Do Not Have a Will*, Gallup.com

אתרי אינטרנט

ההסתדרות הרפואית בישראל

McAfee

ורד שביט, בלוג: אבק דיגיטלי

תנאי שימוש והסכמי התקשרות עם לקוחות

אינסטגרם

בזק בינלאומי

גוגל

גרינדר

דרופבוקס

טינדר

יאהו!

סלקום

פייסבוק

זוחות מחקר

סאני קלב פרטיות ילדים בעידן האינטרנט: מדיניות הסדרה מוצעת (איגוד האינטרנט הישראלי, 2016)